

1. De menselijke en de goddelijke oplossing

In het bijbelgedeelte dat we net hebben gelezen, zit een opvallende tegenstelling, een scherp contrast. Misschien heb je een Bijbel bij je, dan kun je meekijken. In vers 5 ziet Jezus die grote massa mensen en vraagt Hij aan Filippus: 'Waar zullen wij broden kopen, opdat deze mensen kunnen eten?' Filippus denkt na en geeft als antwoord, in vers 7: 'Voor tweehonderd penningen brood is voor hen niet genoeg, zodat ieder van hen een beetje zou kunnen krijgen.' Zie je dat? 'Een beetje', 'een beetje brood'. De ménselijke oplossing van het probleem is dat je met geld naar een bakker gaat, of naar een heleboel bakkers – want ja, het zijn duizenden mensen, alleen al 5.000 mannen, en daarnaast dan nog vrouwen en kinderen – en dat je daar, bij die bakkers, brood gaat kópen. En 200 penningen zijn dan nog niet genoeg. 200 penningen, dat zijn acht maandsalarissen, een enorm bedrag. En wat is dan het resultaat? Als je al zoveel geld hebt en als je al zoveel bakkers kunt vinden... dan heeft iedereen 'een beetje brood'.

Het is overigens niet voor niets dat Jezus die vraag stelt aan Filippus, want Filippus is een *local*, hij komt uit de streek waar dit allemaal gebeurt, in de buurt van Bethsaida. Maar hoe Filippus ook prakkiseert, hij kan geen goede oplossing bedenken. Hooguit is er voor iedereen dat 'beetje brood'.

Tegenover die ménselijke oplossing van het probleem staat de góddelijke oplossing van Jezus. Wat doet Jezus? Hij zegt in vers 10: 'Laat de mensen gaan zitten.' En Johannes vertelt er meteen bij: 'Er was veel gras op die plaats.' Dat is veelzeggend: Jezus brengt rust in de situatie.

'Ga maar lekker zitten in het zachte gras.' En alleen al dát gebaar, daardoor weet je: 'Het komt goed.' Hier is de goede Herder, die Zijn kudde leidt naar de groene weiden, zoals we dat net hebben gezongen: 'Mijn God, mijn herder, zorgt voor mij, wijst mij een groene streek; daar rust ik aan een stille stroom en niets dat mij ontbreekt.'

En wat doet Jezus daarna? Vers 11: 'En Jezus nam de broden, en nadat Hij gedankt had, deelde Hij ze uit aan de discipelen, en de discipelen aan hen die daar zaten; op dezelfde manier werden ook de visjes uitgedeeld, zoveel zij wilden.' Dus Jezus neemt, dankt en deelt. Hij brengt het brood in het licht van Zijn hemelse Vader en spreekt de dankzegging uit. Dan gaat Hij delen en Hij blijft delen, van het brood en van de vis. En wat staat er dan? 'Zoveel zij wilden.' Merk je het verschil? De ménselijke oplossing

heeft als resultaat: hóóguit, als je ergens 200 penningen vandaan kunt halen en áls je genoeg bakkers vindt, is er voor iedereen 'een beetje brood'. Maar als Jezus het brood in het licht van Zijn Vader brengt is er voor iedereen 'zoveel ze wilden'.

In vers 12 wordt dat nog eens onderstreept: 'En toen zij verzadigd waren (ze hadden allemaal genoeg!), zei Hij tegen Zijn discipelen: Verzamel de overgebleven stukken, zodat er niets verloren gaat. Zij verzamelden ze nu en vulden twaalf manden met stukken van de vijf gerstebroden die overgebleven waren bij hen die gegeten hadden.' Twaalf manden, dat is geen toeval. Israël heeft twaalf stammen. Symbolisch gezien is er nog steeds, zelfs ná de maaltijd, genoeg voor héél het volk, voor héél Israël! Twee benaderingen, ze staan tegenover elkaar. En Jezus laat bewust dat verschil zien. Want Zelf stelt Hij die vraag aan Filippus, om hem te testen: 'Filippus, waar kunnen we brood kopen voor al deze mensen?' Jezus wil heel nadrukkelijk laten zien dat de ménselijke oplossing faalt. Die loopt dood! Maar als Hij Zijn werk doet, is er genoeg voor iedereen.

2. Twee wereldbeelden: gesloten en open

In feite gaat het hier om twee wereldbeelden. Het ene wereldbeeld, dat is de wereld met alleen de menselijke mogelijkheden. De wereld van het geld en van de handel. De wereld waarin je niet rekent met God. Het is de platte realiteit van alledag, een gesloten wereldbeeld waarin de hemel afwezig is, naar boven toe zit alles potdicht.

Het andere wereldbeeld is een open wereldbeeld, waarin deze natuurlijke wereld verbonden is met de bóvennatuurlijke wereld. Het is een manier van denken waarin je rekent met God, en met Zijn mogelijkheden. In die manier van denken heeft het zin om op God te

vertrouwen. En dan merk je ook in je leven dat Hij dingen doet, die jij niet voor mogelijk had gehouden.

Gisteren stond in het dagblad *Trouw* een interview met Jonah Falke. Hij is journalist en heeft een boek geschreven over de Biblebelt, over de behoudend reformatorische kringen in Nederland. Zelf is Jonah Falke geen christen. Hij noemt zichzelf agnost, iemand die niet weet of God bestaat. Hij was een keer aan boord van een cruiseschip, dat naar Amerika aan het varen was. Hij noemt het 'zo'n pretschip waar het draaide om dans, vermaak en oneindig eten. Ik voelde me er niet thuis.' Gelukkig was er ook een collega van het *Reformatorisch Dagblad* aan boord. Ook die collega voelde zich niet prettig tussen de feestende Amerikanen. De twee journalisten hadden meteen een klik en in Amerika gingen ze als vrienden aan land. Falke zegt: 'En

Dit kunstwerk van Johnny Beerens, 'Broden en issen', aangebracht op een graansilo in het Zeeuwse Breskens, verwijst naar het wonder van Jezus met de vijf broden en de twee vissen. Het kunstwerk werd gemaakt in 1997 en in 2021 uitgeroepen tot het mooiste buitenkunstwerk van Nederland, tijdens een verkiezing gehouden door NPO Radio 4. Inmiddels is de graansilo gesloopt en werd het kunstwerk verplaatst naar Terneuzen, om daar een plek te krijgen op een andere graansilo.

toen vertelde hij pas dat hij gereformeerd was. Toen dacht ik, oh, maar zo kan het dus ook.' Van dit soort christenen had Falke een heel ander beeld. 'Saai, serieus, prekerig, wereldvreemd, geen humor. Ja, gewoon kil,' zegt Falke. 'De ervaring op het schip vervulde me met een soort schaamte. Ik dacht, ik kom aan in New York en over deze stad weet ik meer dan over de biblebeltmensen in mijn eigen land. Dat vond ik heel tegenstrijdig. Wereldvreemd provincialisme, noem ik dat.' En toen kwam het plan op om een boek te gaan schrijven over de Biblebelt. Hij ging praten met mensen, hij ging naar kerkdiensten in de Oud-Gereformeerde Gemeenten, noem maar op.

En dan staat er een stukje in dat interview, dat precies gaat over die twee wereldbeelden. Dat gesloten wereldbeeld waarin alleen menselijke mogelijkheden tellen, en dat open wereldbeeld waarin hemel en aarde met elkaar verbonden zijn. Jonah Falke noemt het jaloersmakend om te luisteren naar oudgereformeerde gelovigen. Hij zegt: 'Zo in het leven kunnen staan lijkt me een rijkdom. Persoonlijk – ik noem mijzelf agnost – ontbreekt de zekerheid die het geloof zou kunnen geven natuurlijk wel.'

Waarom vindt hij dan juist dit wereldbeeld zo aantrekkelijk?

Hij zegt: 'Hun wereld lijkt wel ruimer te zijn. Ze hebben een groter perspectief, voorbij het hier en nu. Het gaat in het leven niet om jou als individu, maar om iets hogers. Het draait om verantwoording afleggen aan God. Dat scherpt je als mens. Het leidt af van egoïsme en zelfzuchtigheid, zorgt voor verantwoordelijkheid. Je merkt het ook in de omgang met anderen: men staat eerder klaar voor elkaar.'

Ik vond dit zó treffend gezegd. Terwijl veel mensen juist niet-gelovigen zien als ruimdenkend en oudgereformeerden als bekrompen, draait Falke het precies om. 'Hun wereld lijkt wel ruimer te zijn. Ze hebben een groter perspectief, voorbij het hier en nu.' Zo is het! En dat geldt niet alleen voor oudgereformeerden, maar het geldt voor ieder die gelooft. Als je je leven toewijdt aan God, dan straalt er hemels licht op je bestaan. En dan heb je soms iemand van buiten nodig, zoals Jonah Falke, om je daarop te wijzen, hoe mooi dat is, hoe rijk, hoe bijzonder...

Deze week was ik bij een begrafenis. Ik had er geen rol, is was er gewoon als bezoeker omdat ik een deel van de familie ken. Misschien heeft u er wel iets over gehoord, dat in Capelle aan den IJssel een ouder echtpaar is omgekomen bij een verkeersongeluk op de Ketensedijk. Diep tragisch, ze waren 's avonds op weg naar de kerk voor een gemeenteavond, met hun Bijbeltje in de hand. Toen kwam er een auto, bestuurd door een jongen van 18, een maaltijdbezorger, die ze aanreed. Allebei overleden ze ter plekke. In de kerk werden twee kisten binnengedragen. Heel indrukwekkend. En ik dacht: je zou toch verwachten dat zo'n begrafenis vooral boosheid en bitterheid zou ademen. Hoe kón dit gebeuren? Ik heb over deze gebeurtenis best met een aantal mensen gesproken en bijna iedereen zegt: 'Hij zal wel veel te hard gereden hebben.' Maar is dat zo? Ik weet het niet. Ik ben meestal best een rustige rijder, maar het is al heel wat keren voorgekomen dat bijna mis ging, zéker in het donker, en dat ik God dankte dat ik geen ongeluk had veroorzaakt.

Dan zit je daar bij die begrafenis en de dienst is eigenlijk één grote lofzang op God. Nee, het verdriet werd niet weggepoetst, en de tragiek werd ook niet weggepoetst, nadrukkelijk niet. En toch... het ging over Henoch, die wandelde met God, en die zómaar de

hemel mocht binnenwandelen. De familie nam Henoch als voorbeeld. 'Zó zijn onze ouders de hemel binnengewandeld. Ze waren op weg naar het huis van God, en ze zijn er inderdaad aangekomen, bij het hémelse huis van God.' En als het ging over de bestuurder van 18? Ik heb geen boos of bitter woord gehoord. Nee, er werd voor hem gebeden, dat God hem genadig zou zijn. Ik dacht: dit is nou het grote verschil tussen die twee werelden, die twee wereldbeelden. Als je leeft met God, dan is je wereld zóveel groter. Dan is het laatste woord niet aan het verdriet, of aan de bitterheid of de wrok. Nee, als je leeft met God, weet je van Zijn mogelijkheden, in dit leven en in het eeuwige leven. Die mogelijkheden zijn onbeperkt! Er zijn geen grenzen aan Jezus' macht voor elk die wonderen van Hem verwacht.

3. Al heb je weinig, onder een open hemel doet Jezus er Zijn werk mee!

Maar dan nog één punt: hóé doet de Here Jezus Zijn werk? Op welke manier voltrekt zich dit wonder? Zie je wat er staat? Jezus tóvert geen brood, Hij tóvert geen vis. Nee, er is een jongetje. Hij heeft vijf broodjes bij zich, en twee visjes. Misschien wilde hij ze wel verkopen: een klein handelaartje. Dat kleine beetje van dat kind, dat neemt Jezus in Zijn handen, Hij dankt God voor dat kleine beetje en dan gaat Hij uitdelen.

Jezus schakelt mensen dus niet úit, nee, Jezus schakelt mensen ín! Wat zegt Andreas in vers 9? 'Hier is een jongetje dat vijf gerstebroden en twee visjes heeft, maar wat betekenen die voor zovelen?' Kijk, dat is het gesloten wereldbeeld. Maar als de hemel opengaat, dan is dat hele kleine beetje genoeg. Want het is genoeg voor Góð.

Misschien overvalt het je weleens, dat gevoel: 'Wat heb ik nou te bieden? Ik ben maar een klein mensje. Ik leef met vallen en opstaan. Natuurlijk, ik doe mijn best, maar wat ik te bieden heb... Here Jezus... dat stelt niks voor.'

Nee, dat klopt: in dat platte wereldbeeld, waarin het gaat om geld en handel en prestaties, stelt het inderdaad niks voor. Maar als de hemel opengaat en Gods licht valt op jouw leven, en op dat kleine beetje in jouw handen, dan gaat Jezus daar Zijn goede werk mee doen. Je zult je verwonderen. Intens verwonderen over Zijn werk. Straks aan de Avondmaalstafel mogen we het weten: de hemel boven ons is een open hemel. Dat kleine stukje brood dat je eet, in het platte wereldbeeld stelt dat niets voor. Het kleine slokje wijn of druivensap, wat is dat nou? Helemaal niets! Maar omdat Jezus het in Zijn handen neemt en het zegent, daardoor wordt het hemels brood, en wijn van Gods Koninkrijk. Door dat kleine stukje brood en dat kleine slokje wijn versterkt Hij je hart en geeft Hij nieuwe vreugde in je ziel. Hij bevestigt Zijn liefde voor jou, en Hij herinnert je eraan dat Hij door Zijn Geest in jou woont, omdat je gelooft in Hem, omdat je Hem je vertrouwen schenkt. Niet voor niets is dit Avondmaal het Héllig Avondmaal. Heilig wil zeggen, dat iets bij God hoort. Deze tafel hoort bij God. En jij hoort bij God. Omdat je bij God hoort, mag je opademen in de ruimte van een open wereld, open naar de hemel, open naar God. Een wereld waarin de Here Jezus voor je zorgt, je zonden vergeeft, je nieuwe kracht geeft voor de tijd die komt. Een wereld waarin Hij leven geeft, leven en overvloed. Niet 'een beetje', maar 'mild en overvloedig'. Amen.

Reageren? Bel of mail: René van Loon, 010-442 6280, renewanloon@samaritaan.org